

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Фізико-математичний факультет
Кафедра комп'ютерних наук
СИЛАБУС
навчальної дисципліни
**«ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА
ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ»**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Інформаційна культура діяльності сучасного фахівця, українська мова викладання
Викладач	Смалько Олена Аркадіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри комп'ютерних наук, доцент
Профайл викладача	https://cs.kpnu.edu.ua/2019/11/04/smalko-olena-arkadiivna
E-mail	smalko.olena@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=175
Консультації	Щотижня у четвер в 44 лабораторії фізмат факультету з 15 ⁰⁰ до 16 ⁰⁰

2. Анотація до курсу

Впродовж вивчення навчальної дисципліни «Інформаційна культура діяльності сучасного фахівця» здобувачі вищої освіти отримують знання про тенденції розвитку сучасного інформаційного суспільства та особливості адаптації людини до життя в умовах такого суспільства; знайомляться з компонентами інформаційної культури сучасного фахівця та можливостями їх формування; аналізують можливості використання для задоволення наукових і навчальних запитів, а також у подальшій професійній діяльності різноманіття корисних комп'ютерних програмних засобів, мобільних, веб-застосунків, різних бібліотечних та електронних інформаційних ресурсів, оцифрованих матеріалів, засобів віртуальних комунікацій та інших переваг сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; вчаться виявляти джерела загроз інформаційної безпеки, протидіяти негативним маніпулятивним впливам, інформаційно-психологічним операціям та війнам у цифровому вимірі, використовувати Інтернет для добування інформації професійного призначення та для навчання впродовж життя.

Тип дисципліни: вибіркова.

3. Мета та завдання курсу

Метою вивчення навчальної дисципліни «Інформаційна культура діяльності сучасного фахівця» є ознайомлення здобувачів освіти з реаліями та умовами життя у сучасному інформаційному суспільстві, з основними напрямками впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у різні сфери життєдіяльності людини та особливостями формування інформаційної культури сучасного фахівця.

Упродовж курсу здобувачі освіти вирішують такі завдання:

- 1) досліджують сучасне різноманіття корисних для забезпечення інформаційних потреб фахівця комп'ютерних програмних засобів, мобільних і веб-застосунків, Інтернет-послуг та ресурсів;
- 2) опановують правила поведження з інформацією та розвивають свою інформаційно-аналітичну компетентність;
- 3) формують культуру поведження з інформацією та навички протидії негативним маніпулятивним впливам (зокрема у професійному спілкуванні);
- 4) знайомляться зі способами машинного навчання, з особливостями використання середовищ змішаної реальності та можливостей генеративного штучного інтелекту;
- 5) досліджують важливі питання, пов'язані з роллю та місцем у сучасному світі засобів віртуальної комунікації, знайомляться з проблемами безпеки в комп'ютерних мережах;
- 6) вивчають засади українського інформаційного законодавства та нормативні положення правового регулювання відносин у мережі Інтернет.

4. Формат курсу

Стандартний очний навчальний курс (з елементами дистанційного навчання). Передбачено використання об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE та за потреби застосунків для проведення відеоконференцій.

5. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен *знати*

- сучасні стратегії розвитку інформаційного суспільства;
- компоненти інформаційної культури сучасного фахівця;
- напрями впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у різні сфери життєдіяльності людини;
- способи формування інформаційної культури з використанням прогресивних технологій сучасної інфоноосфери;
- можливості імерсивних технологій, сфери застосування машинного навчання, методи виявлення дідфейків;
- про різні джерела інформаційних загроз та методи їх запобігання;
- про необхідність дотримання норм законодавства щодо захисту прав інтелектуальної власності при споживанні медіаконтенту, стосовно поваги до авторських і суміжних прав на твори галузі науки, літератури, мистецтва тощо

вміти

- адаптовуватися до швидкозмінних умов життя в інформаційному суспільстві;
- оцінювати значення та можливості інформаційних технологій, переваги різноманітних програмних та електронних засобів, цифрових інформаційних ресурсів і негативні наслідки їх надмірного використання;
- застосовувати виважену методологію інформаційно-аналітичної роботи під час виконання різних досліджень;
- критично оцінювати доступні інформаційні ресурси, засоби Інтернет-комунікації та способи взаємодії з людьми у віртуальному просторі;
- продуктивно використовувати доцільні засоби інформаційно-комунікаційних технологій для виконання завдань, притаманних вибраній спеціальності;
- застосовувати ефективні способи захисту конфіденційності в сучасному інформаційному просторі.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
	денна форма навчання
Спеціальності	122 Комп'ютерні науки; 014 Середня освіта (Математика); 014 Середня освіта (Фізика, астрономія) та інші
Рік навчання / рік викладання	другий або третій/2024-2025
Семестр вивчення	третій або п'ятий
Нормативна / вибіркова	вибіркова
Кількість кредитів ЄКТС	4/3 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	120 год./90 год.
Кількість годин навчальних занять	40 год./30 год.
Лекційні заняття	8 год./8 год.
Практичні заняття	10 год./8 год.
Семінарські заняття	–
Лабораторні заняття	22 год./14 год.
Самостійна та індивідуальна робота	80 год./60 год.
Форма підсумкового контролю	залік

7. Пререквізити курсу

Передумови для вивчення дисципліни: дисципліна ґрунтується на знаннях, вміння та навичках, отриманих здобувачами освіти впродовж вивчення інформатики у закладах середньої освіти та коледжах.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Персональний комп'ютер та веб-переглядач, через який забезпечується доступ до корисних веб-застосунків, Інтернет-послуг та інформаційних ресурсів.

Також у межах аудиторної та самостійної роботи передбачається використання сторінки курсу в об'єктно-модульному динамічному середовищі навчання MOODLE.

9. Політики курсу

Відвідування занять. Очікується, що здобувачі вищої освіти відвідуватимуть усі лекційні та лабораторні заняття. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та етичних норм поведінки.

Очікується, що здобувачі вищої освіти не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою.

Очікується, що здобувачі вищої освіти дотримуватимуться термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом, а також у разі наявності у них пропущених занять поступово їх відпрацьовуватимуть і завершать цей процес вчасно (до останнього заняття з дисципліни).

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за лабораторні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Відпрацювання лекційного заняття передбачає усне опитування або бесіду зі здобувачем освіти, результатом чого стане визначення викладачем наявності у здобувача належних знань стосовно питань пропущеної лекції.

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання модульної контрольної роботи (МКР) менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (https://drive.google.com/file/d/1W_tRKAqt4kKFyD1zNzR76uxVZY3mUjBV) та Положенням про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://drive.google.com/file/d/1vwOb8sJzVjHpAnrAmFADtNQWYUhJny-R>).

Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їх оригінальними міркуваннями/працями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання у роботу інших здобувачів вищої освіти являють собою, але повністю не вичерпують приклади можливої академічної недоброчесності. Списування під час письмової контрольної роботи заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності у письмовій контрольній роботі та фактів списування є підставою для її незарахування викладачем (незалежно від масштабів плагіату чи обману).

Література. Для пошуку рекомендованої літератури здобувачі вищої освіти можуть послуговуватися бібліотекою, репозитарієм університету, факультету, кафедри комп'ютерних наук та інтернет-ресурсами.

Комунікація з викладачем. Спілкування з викладачами здійснюється під час лекційних та лабораторних занять. Також викладачі щотижня проводять для здобувачів вищої освіти консультації. Очікується, що здобувачі будуть ставити викладачам запитання, цікавитися додатковими відомостями з курсу та сучасними науковими знаннями.

Поведінка в аудиторіях і комп'ютерних лабораторіях університету. Очікується, що впродовж лабораторних занять здобувачі освіти дотримуються діючих правил охорони праці, безпеки життєдіяльності та правил пожежної безпеки, а також знаються на сучасних вимогах щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями.

Підсумковий контроль. Семестровий залік з даного предмету забезпечує підсумковий контроль. Перескладання заліку відбувається у встановлений деканатом термін.

10. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль курсу «Інформаційна культура діяльності сучасного фахівця»

- Тема 1. Моделі і стратегії розвитку інформаційного суспільства.
- Тема 2. Еволюція людини в умовах інформаційного суспільства.
- Тема 3. Інформаційний пошук та інформаційно-аналітична діяльність.
- Тема 4. Інформаційна культура інформаційного суспільства.
- Тема 5. Формування інформаційної культури сучасного фахівця.
- Тема 6. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сфери життя сучасної людини.
- Тема 7. Сучасні інформаційні загрози та засоби їх запобігання.
- Тема 8. Інтернет як засіб забезпечення інформаційних відносин.
- Тема 9. Сучасний фахівець у контексті мережевих практик.
- Тема 10. Добування інформації професійного призначення.
- Тема 11. Інтернет-технології для навчання впродовж життя.
- Тема 12. Сучасна людина у просторі змішаної реальності.
- [Тема 13. Технології машинного навчання.]
- [Тема 14. Штучний інтелект і людина: загрози та можливості.]

11. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка».

Відповідно до робочої програми навчальної дисципліни бали за кожен вид роботи здобувача нараховуються наступним чином:

Поточний і модульний контроль (100 балів)		Сума
Поточний контроль	МКР (KR_{max})	100
70 балів	30 балів	

Поточний контроль (70 балів)

Поточний контроль передбачає оцінювання роботи (знань і вмінь) здобувачів освіти впродовж лабораторних занять, а також підготовлених ними звітів по виконанню завдань. Робота здобувачів на навчальних заняттях та створювані ними звіти/проекти оцінюються за 12-бальною шкалою.

Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні та лабораторні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні».
	2	Здобувач вищої освіти не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти у пропонованій літературі відповідь.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання завдань репродуктивного характеру; за допомогою викладача виконує прості завдання за готовим алгоритмом.
Середній	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, здатний виконати завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях навчальної дисципліни; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає в нього значні труднощі.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з літературними джерелами, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати факти, явища, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину теоретичного матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання практичних завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами.

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Достатній	7	Здобувач вищої освіти правильно та логічно відтворює навчальний матеріал курсу, оперує базовими поняттями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вмiє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти плани, схеми.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вмiє аналізувати, робити висновки; відповідь здобувача повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вмiє самостійно працювати, може підготувати відповідь на запропоноване запитання і обґрунтувати основні його аспекти.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вмiє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі факти у власній аргументації; чітко тлумачить предметні поняття, категорії; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати особливості процесів, фактів, явищ; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні здобутки в галузі комп'ютерних наук; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вмiє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень і міркувань у практичній діяльності; спроможний самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї діяльності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, глибокі знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; вирішує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вмiє порушувати і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Обрахунок результатів навчальних досягнень та рейтингова оцінка в балах рівня знань, умінь і навичок на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється за такою формулою:

$$r = (0,5 \times \bar{r} + 0,4) \times \bar{r}_{max}$$

де \bar{r} – середня оцінка рівня навчальних досягнень на заняттях;

\bar{r}_{max} – встановлений максимально можливий бал для оцінювання результатів навчальної діяльності на заняттях з навчального (змістового) модуля.

Модульна робота (30 балів)

Наприкінці занять проводиться модульна контрольна робота. МКР містить 5 питань, що мають однакову вагу. За відповідь на кожне з питань нараховується до 6 балів. Підсумкова оцінка за МКР визначається шляхом додавання балів, отриманих за відповіді на кожне запитання. При виставлянні оцінок за модульну контрольну роботу слід враховувати продемонстровані здобувачами освіти знання з усіх запропонованих їм питань, а також наведення ними достатньої кількості прикладів на підтвердження основних положень. МКР, оцінену менше ніж на $0,6 * KR_{max}$ (балів), потрібно виконати повторно.

Модульна контрольна робота традиційно виконується у письмовій формі (в умовах дистанційного навчання за потреби здобувачі вищої освіти можуть відповідати на питання МКР у форматі усної бесіди). До написання модульної контрольної роботи допускаються всі здобувачі вищої освіти групи. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати.

Критерії оцінювання відповідей на запитання модульної контрольної роботи

Відповідь на запитання у варіанті МКР:

- 6 балів – дано вичерпну відповідь;
- 5 балів – дано повну відповідь;
- 4 балів – відповідь дано по суті запитання із незначними неточностями;
- 3 балів – надано неповну відповідь (відсутні необхідні обґрунтування, приклади, конкретика);
- 2 балів – відповідь по суті запитання із суттєвими неточностями;
- 1 балів – відповідаючи на питання здобувач освіти демонструє поверхові знання;
- 0 балів – відсутність відповіді на запитання.

Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни)

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	зараховано
82-89	B (добре)	
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	

12. Список рекомендованої літератури

Основна

1. Беляков К. І, Онопрієнко С. Г., Шопіна І. М. Інформаційна культура в Україні: правовий вимір. Монографія / К. І. Беляков, С. Г. Онопрієнко, І. М. Шопіна: за заг. ред. К. І. Белякова. Київ: КВІЦ, 2018. 169 с. <https://t1p.de/27cm7>
2. Інформаційна культура сучасного фахівця: навчальний посібник / уклад.: Кух О. М., Смалько О. А. Кам'янець-Подільський: Друкарня «Рута», 2021. 92 с. URL: <https://t1p.de/mkx2a>
3. Методика формування індикаторів розвитку інформаційного суспільства. URL: <https://t1p.de/90sop>

Допоміжна

4. Баховець О. Б., Полумієнко С. К., Рибаків Л. О., Тюрін В. В. Про національну систему індикаторів інформаційного суспільства. URL: <https://t1p.de/zi8za>
5. Брижко В., Цимбалюк В., Швець М., Коваль М., Базанов Ю. Е-майбутнє та інформаційне право; За ред. доктора економічних наук, професора, чл.-кор. Академії правових наук України М. Швеця. 2-е вид., доп. Київ: НДЦПІ АПРн України, 2006. 302 с. URL: <https://t1p.de/h2lq4>
6. Даніл'ян В. О. Інформаційне суспільство та перспективи його розвитку в Україні (соціально-філософський аналіз). Монографія. Харків: Право, 2008. 184 с. URL: <https://t1p.de/sm3rl>
7. Інформаційне суспільство в світі та Україні: проблеми становлення та закономірності розвитку: колективна монографія / Ажажа М. А. та ін.; за ред. д-ра філос. наук, проф. В. Г. Воронкової. Запоріжжя: Запорізька державна інженерна академія, 2017. 282 с. <https://t1p.de/paam4>

8. Кириченко М. О. Формування ідеології інформаційного суспільства в умовах глобальної інформатизації: тенденції, парадигми, перспективи розвитку: [Монографія]. Харків: Вид-во ПП «Технологічний Центр», 2017. 320 с. URL: <https://t1p.de/fgwxk>
9. Куліш А. М., Кобзева Т. А., Куліш А. М., Шапіро В. С. Інформаційне право України: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2016. 108 с. URL: <https://t1p.de/vsy3p>
10. Смалько О. А. Особливості викладання навчального курсу «Інформаційна культура діяльності сучасного фахівця». Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету: збірник наукових праць. Серія «Педагогічні науки». Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2019. Вип. 45. С. 155-162. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/issue/view/4/4>

Інформаційні ресурси

1. Авдєєнко Ю., Власюк І. Штучний інтелект: експерт розповів про загрози, можливості та перші спроби контролю. URL: <https://t1p.de/s9sd5>
2. Антонюк М. Віртуальна та доповнена реальність: як нові технології надихають вчитися. URL: <https://t1p.de/co1pk>
3. Глобальні освітні мережі. URL: <https://t1p.de/zj349>
4. Гуменний О. Д. Тлумачний словник основних термінів інформаційної культури. Харків : Видавнича група «Основа», 2017. 129 с. URL: <https://t1p.de/fux4c>
5. Доброскок І. І. Мережева культура та її вплив на формування особистісно-професійного іміджу майбутнього фахівця. Професійна освіта: теоретичні та прикладні аспекти формування компетентності майбутніх фахівців. Колективна монографія. Частина 1. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я. М., 2016. С. 91-113. URL: <https://t1p.de/ehx9f>
6. Основні моделі становлення інформаційного суспільства. URL: <https://t1p.de/dzr36>
7. Machine Learning. URL: <https://t1p.de/pzcyj>
8. Phillips F., Yu C.-Y., Hameed T. , El Akhdary, M.A. The knowledge society's origins and current trajectory. International journal of innovation studies, 2017. Vol. 1, Issue 3. DOI: 10.1016/j.ijis.2017.08.001. URL: <https://t1p.de/stf8d>
9. Report on the WSIS Stocktaking Edition 2019. URL: <https://t1p.de/149hr>